SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/2571
Dok.nr:	24/14732
Arkiv:	FE-140
Saksbehandler:	Oda Lie Engesæth
Dato:	07.05.2024

Oppstart planarbeid kommuneplan samfunnsdel og planstrategi

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 064/24	Formannskapet	23.05.2024

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Formannskapet vedtar oppstart av planarbeid med revisjon av kommuneplan samfunnsdel 2024 - 2034 jf plan- og bygningsloven § 11-12.

Det skal parallelt utarbeides forslag til forenklet planprogram for kommuneplanens samfunnsdel og forslag til planstrategi.

Formannskapet behandling - 23.05.2024 - PS-064/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Innstillingen ble enstemmig vedtatt (6 H, 1 SP, 1 SV og 1 Ap).

Formannskapet PS - 064/24 VEDTAK:
Formannskapet vedtar oppstart av planarbeid med revisjon av kommuneplan samfunnsdel 2024 - 2034 jf plan- og bygningsloven § 11-12.

Det skal parallelt utarbeides forslag til forenklet planprogram for kommuneplanens samfunnsdel og forslag til planstrategi.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Saken omhandler oppstart av planarbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel for perioden

2024 - 2036 og planstrategien for 2024 - 2027. Hensikten er å varsle berørte offentlige organisasjoner og interessenter, og avklare nødvendige rammer for å starte arbeidet. Fremdrift og rammer for planprosessen fastsettes i planprogram. Det foreslås å starte arbeidet med samfunnsdelen samtidig som revisjonen av planstrategien.

Kommunen må utarbeide en helhetlig kommuneplan som inkluderer en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for hele kommunesamfunnet og kommunens organisasjon. Planstrategien skal utarbeides og godkjennes av kommunestyret tidlig i valgperioden, og i den vurderes behov for nye planer eller revisjon av eksisterende.

I saken beskrives det hvordan de kommunale planprosessene er sentrale styringsverktøy for politikk og for styring av kommuneorganisasjonen.

FAKTA I SAKEN

Politikk gjennom planlegging - kort om kommunalt plansystem

Kommunene spiller en viktig rolle i samfunnsutviklingen, og dette er regulert gjennom både kommuneloven og plan- og bygningsloven. Disse lovene legger vekt på at utviklingen må være bærekraftig. Ifølge plan- og bygningsloven er samfunnsdelen av kommuneplanen det viktigste styringsverktøyet for kommunen. Den nye kommuneloven krever også at økonomiplanen viser hvordan kommunen vil følge opp langsiktige utfordringer, mål og strategier fra planene.

Hva er hva i den kommunale planleggingen?

Det kommunale plansystemet har en hierarkisk struktur og består av tre nivåer:

1. **Strategisk nivå** med vurdering av behov for planrevisjon (kommunal planstrategi) og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.
2. **Strategisk utdyping (ved behov)** med kommunedelplaner (både samfunn og areal), temaplaner og strategier, samt område- og detaljregulering.
3. **Prioritering av tiltak** gjennom kommuneplanens handlingsdel, handlingsprogram og økonomiplan (mange kommuner velger at økonomiplan utgjør kommuneplanenes handlingsdel, slik at
plansystemet ikke blir unødvendig komplisert.

Politikk utøves gjennom planleggingen fra strategisk nivå, i planstrategi og kommuneplan, og videre gjennom valg av
tiltak og prioriteringer av ressurser, i økonomiplan og budsjett.

Om samfunnsdelen

Samfunnsdelen av kommuneplanen inneholder en handlingsdel som konkretiserer målene og hvordan de skal nås. Denne delen strekker seg over fire år og hjelper til med å prioritere ressurser, planleggingsoppgaver og samarbeid innenfor kommunens økonomiske rammer. Økonomiplanen kan være en del av denne handlingsdelen.

Kommunen kan også utvikle kommunedelplaner for spesifikke temaer eller områder, som følger samme prosess som samfunnsdelen av kommuneplanen og inkluderer en handlingsdel. Avgjørelsen om hvilke planer som skal utarbeides i valgperioden tas gjennom planstrategien.

Gjeldende samfunnsdel, "ILAG - om fremtidas Sortland", ble vedtatt av kommunestyret i februar 2022. Den ble basert på FNs bærekraftsmål og nasjonale forventninger til regional og lokal planlegging. Til tross for koronarestriksjoner ble det gjennomført omfattende medvirkningsarbeid både fysisk og digitalt i perioden 2020-2021. Et utfordringsnotat ble utarbeidet for å belyse Sortlands utfordringer og muligheter, og gi et overordnet bilde av samfunnet og kommunens organisasjon.

Om kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi kan sees som en plan for hvordan planleggingen skal gjennomføres i løpet av en valgperiode. Den skal utarbeides og vedtas av kommunestyret i løpet av det første året av perioden. I

planstrategien tar kommunestyret stilling til om det er nødvendig å starte arbeidet med nye planer, eller
om de eksisterende planene bør revideres eller kanselleres i løpet av valgperioden. Hovedspørsmålet er om den nåværende kommuneplanen skal beholdes uendret, eller om deler av den bør endres. Strategien bør inneholde en diskusjon av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, inkludert langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en generell vurdering av kommunens behov for planlegging i valgperioden.

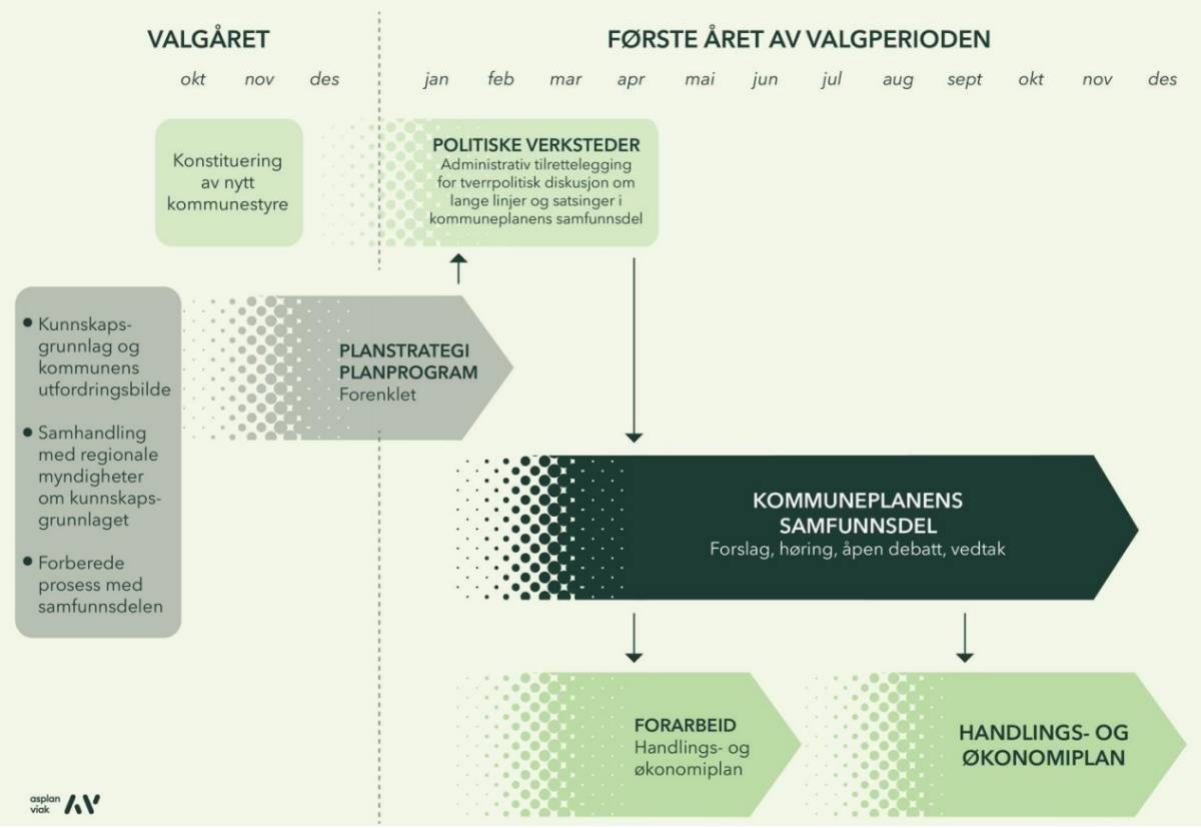
Planstrategien må være ferdigstilt og godkjent av kommunestyret innen det første året av valgperioden. Utarbeidelsen og behandlingen av planstrategien kan gjøres parallelt med starten av arbeidet med kommuneplanen, i henhold til retningslinjene i kapittel 11.

Gjeldende planstrategi (for 2023-2024) ble behandlet i november 2022, hvor det også ble fremlagt status og forslag til prioritet. Forslag til planstrategi tar utgangspunkt i dette arbeidet, og oppdatert utfordringsbilde, som legges frem i behandlingen i juni 2024. I denne saken foreslås det å starte planleggingen av samfunnsdelen samtidig som revisjonen av kommunens planstrategi.

Oppstart planarbeid og planprogram
Når planarbeid og revisjon av plan settes i gang, skal berørte offentlige organer og andre interesserte varsles om formål og viktige problemstillinger for planarbeidet. Det skal alltid kunngjøres en melding om
dette i minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og gjennom elektroniske medier. Bestemmelsen i plan- og bygningsloven beskriver også hva varselet og kunngjøring skal inneholde. Det skal informeres om formålet med planarbeidet og de viktigste problemstillingene det reiser.

For samfunnsdelen, kreves et planprogram som beskriver formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning (PBL § 4-1). I kort er dette en plan for å nå målet om
en vedtatt samfunnsdel.

Prosess og tentativ tidslinje
Kommunenes Sentralforbund og Asplan Viak AS har gjennom et læringsnettverk om kommunal planlegging
sett på hvordan Samfunnsdelen kan bli et lokalpolitisk styringsverktøy. Dette har resultert i en prosessmodell med tidslinje, som illustreres nedenfor.

Tentativ tidsplan
Med utgangspunkt i modellen er det laget en tentativ tidsplan for planarbeidet:

- april-mai 24: Arbeid med kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde.
- mai 2024: melding om oppstart planarbeid;
  o varsling i lokale media om oppstart internt i kommuneorganisasjonen
  o varsel til berørte parter
  o etablering av medvirkningsarena i ByLaben
- mai 2024: intern etablering av prosjektorganisasjon
- mai 2024: workshop for kommunestyret; eventuelt råd og utvalg, deler av kommuneorganisasjonen
- juni 2024: formannskap får forenklet planstrategi og planprogram til behandling; vedtak om planprogram til høring og off ettersyn i 6 uker. kunnskapsgrunnlag følger som vedlegg.
- juni-august: Høring og offentlig ettersyn
- september: formannskapet vedtar planstrategi og planprogram
- september- november: samfunnsdel revideres
- november: vedtak planforslag ut på høring og til offentlig ettersyn
- januar-februar 2025: Vedtak samfunnsdel

Organisering av planarbeidet
Planarbeidet organiseres som prosjekt med innleid, ekstern bistand.

Styringsgruppen i planprosessen består av kommunedirektørens ledergruppe supplert med representant fra Kulturfabrikken KF og KF Sortland Havn. Formannskapet er planutvalg gjennom prosessen, mens endelige vedtak for planstrategi og samfunnsdel skal fattes av kommunestyret.

Organisering, medvirkning og fremdrift i prosjektet er tema i planprogrammet.

VURDERING
For at kommuneplanen og planstrategi skal fungere som styringsverktøy, er det avgjørende at disse har bred politisk støtte og at de vedtas tidlig i hver valgperiode. Kommuneorganisasjonen vil derfor

prioritere prosessene mot endelige vedtak innen henholdsvis tredje kvartal 2024 og første kvartal 2025.

Personalmessige forhold
Planarbeidet krever dedikerte ressurser i planperioden. Som følge av at planavdelingen har kapasitetsutfordringer per tiden, har Sortland kommune har engasjert Egga utvikling til å utføre oppdraget.

Økonomiske forhold
Kommunens egne innsats må løses innenfor tilgjengelig, økonomisk ramme for de ulike aktører/grupper. Ekstern bistand og ev utredninger som ikke er avklart i utgangspunktet kan måtte tilleggsfinansieres.

Folkehelse
Folkehelseloven krever at kommunen har en oversikt over positive og negative faktorer som påvirker innbyggernes helse. De viktigste faktorene innen tema vil belyses i kunnskapsgrunnlag, som følger den politiske behandlingen av forslag planstrategi og planprogram.

Klima-, miljø- og naturforhold
Kommuneplanens samfunnsdel skal inneholde et klima og miljøperspektiv. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag om tema vil bidra til å belyse eventuelle satsinger og målsettinger om klima og miljø i Sortland.

KONKLUSJON
Kommunedirektøren anbefaler en prosess som foreslått i saken, med mål om vedtatt planstrategi 3. kvartal 2024, og vedtatt samfunnsdel innen 1. kvartal 2025. Det legges videre til grunn at det må utarbeides forslag til forenklet planprogram for kommuneplan samfunnsdel og forslag til planstrategi parallelt, og legges at dette i sin tur må legges ut til offentlig ettersyn i henhold til plan- og bygningsloven § 11-13.